

ISTORINIAI RINKIMAI

LIETUVA LAISVA

Tokia antraštė Londono vakarinis dienraštis „Evening Standard“ vedamajame įvertina kovo 24 d. Lietuvoje įvykusius rinkimus į Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą-Parlamentą.

Rinkimų išvakarėse ir visą naktį, iš kovo 23-čios į kovo 24-tąją, apie Lietuvoje vykstančius rinkimus ir jų pasekmes Lietuvai bei Sovietų Sąjungai garsino Britų BBC radijas „Pasaulio tarnybos“ programų žiniuose, beveik kiekvieną valandą, pirmąją žinią.

Vykusiuose Lietuvoje istoriniuose rinkimuose reiškėsi dvi varžančiosios pusės: 46 metus išbuvusi valdžioje, anksčiau visasąjunginė, o dabar Lietuvos Komunistų partija ir Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis, atstovaujantis Lietuvos piliečių norus. Lietuvos Komunistų partija ir visuomeninė organizacija varžėsi dėl 141 vietos parlamente, išrinktųjų dauguma reiskė, kad laimėjusieji perims Lietuvos TSR valdžią. Abiejų pusių rinkiminės programos pagrindu nesiskyrė, nes LKP ir Sąjūdis pasižadėjo siekti Lietuvos valstybinės nepriklausomybės; tačiau jos skyrėsi būdu: kaip ir kada Lietuvos nepriklausomybė bus paskelbta.

Kovo 3 d. Sąjūdžio iškirkiminėje konferencijoje buvo priimtas PLB-nės vicepirmininko A. Gurecko pasiūlymas, kad paskelbus Lietuvos valstybės atkūrimą, jos tęstinumą reiktų grįsti 1938 m. Lietuvos Respublikos Konstitucija, kurią tuoj pat pagal reikalą būtų galima keisti. LKP eitų kitu keliu, nes turėtų remtis dabartine Lietuvos TSR Konstitucija, kuri yra visasąjunginės (TSRS) Konstitucijos šėšelyje.

141 vietai Parlamente užimti siūlėsi daugiau nei 400 kandidatų. Sąjūdis rėmė 148 asmenis. Tarp Sąjūdžio remiamų kandidatų — 93 nepriklausė jokiai partijai, 34 — Lietuvos KP, 9 — Socialdemokratų, po 4 — Demokratų, Krikščionių demokratų ir Žaliųjų partijų nariai („G.K.“, 1990.II.15).

JAV KONGRESMENAI LIETUVOJE

Šiomis dienomis į Lietuvą Sąjūdžio kvietimu turi atvykti svečių — kongresmenų iš Jungtinių Amerikos Valstijų. TSRS vyriausybė neleidžia jiems atvažiuoti. Vasario 20 dieną Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Seimo vardu TSRS liaudies deputatas Vytautas Landsbergis, TSRS liaudies deputatas ir TSRS AT narys Lietuvos TSR AT deputatas ir LTSR AT Prezidiumo narys Kazimieras Motieka, TSRS liaudies deputatas ir TSRS AT narys Egidijus Bičkauskas, TSRS liaudies deputatas ir TSRS AT narys Bronius Genzelis, TSRS liaudies deputatas ir TSRS AT narys Sigitas Kudarauskas, TSRS liaudies deputatas Marcelius Martinaitis, Virgilijus Čepaitis, Algirdas Kaušpėdas, Emanuelis Zingeris pasiuntė telegramą TSRS Aukščiausiąjai Tarybai ir TSRS Užsienio reikalų ministerijai, kurioje sakoma:

„Reiškiamie grietą protestą TSRS Vyriausybei, atsisakiusiai leisti įvažiuoti mūsų svečiams — kongresmenams iš JAV. Mūsų kvietimas ir jų atvažiavimas į Lietuvą turėjo padėti abipusiam susipažinimui ir pasitikėjimo stiprinimui tarp tautų ir valstybių.

Šio susitikimo trukdymas yra persitvarkymo stabdymas ir seno politinio mąstymo atgarsis tarptautiniuose reikaluose. Siūlome skubiai išspręsti klausimą dėl leidimo įvažiuoti minėtiems svečiams — kongresmenams, ir juos lydintiems asmenims.“

STA

Paskutinėmis žiniomis, JAV kongresmenai Vilnių pasiekė, bet jau po rinkimų — Red.

ELTA

Po rinkimų, kovo 26 d., Londono dienraščio „The Guardian“ korespondentas Maskvoje John Rettie pranešė, „kad reikšminga balsų dauguma Lietuvos balsuotojai atmetė komunistų valdžią ir pasirinko nepriklausomybę nuo Maskvos“. Toliau jis praneša, kad sekmadienį (II.27) paskelbti rezultatai parodė, kad iš 90 Sąjūdžio kandidatų, 72 buvo išrinkti. Kitos 45 parlamentinės vietos turės būti perbalsuotos kovo mėnesį, nes kandidatai nesurinko absoliučios daugumos, o kitos 6 vietos, į kurias kandidatavę nesurinko pakankamai balsų, bus perrenkamos balandžio mėn., pasiūlius į jas naujus kandidatus.

Komunistų partija laimėjo vos 22 vietas ir sudaro mažiau nei ketvirtį Parlamente išrinktųjų. Antroji komunistų partija, kuri pasiliko ištikima Maskvai, laimėjo tik 7 vietas Parlamente.

Toliau John Rettie nuogaštuoja, kad šiuos rinkimus laimėjęs Sąjūdis neturi politinės programos bei patyrimo sudaryti vyriausybę ir todėl gali būti priverstas veikti koalicijoje su Lietuvos Komunistų partija. Jis baigia savo straipsnį sakydamas, kad „Lietuva pergyvena nežinios tarpsnį tokiu laiku kada labai yra reikalinga vienybė ir stabilumas, kad naujoji vyriausybė galėtų prarasti keblus pasitarimus su Maskva dėl nepriklausomybės“.

John Rettie tikriausiai nėra skaitęs „Pirmasis nepriklausomos Lietuvos dešimtmetis“ (Nidos Knygų Klubas leidinys Nr. 7 ir todėl jis nežino ir netiki LIETUVŲ GENIJUI.

ELR

PRUNSKIENĖ IR GORBAČIOVAS DISKUTUOJA LIETUVĄ SUVIENYTOJE EUROPOJE

Vadovaujanti Lietuvos ekonomistė, LTSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotoja Kazimiera Prunskienė, Tiesos korespondentui (1989.XI.18) papasakojo apie spalio 23 d. įvykusį jos pasikalbėjimą su M. Gorbačiovu ir N. Ryžkovu. Jos manymu, tas pokalbis atveria „didelę perspektyvą apie Pabaltijo statusą Europoje-92“.

Prunskienė tą dieną buvo vienintelė lietuvių, dalyvavusių SSKP CK sekretorių, Politbiuro narių ir ekonomistų pasitarime. Ji ten pabrėžė, kad Pabaltijys „turi teisę į visai kitokį statutą negu kitos respublikos“ ir kad „mes niekada nesutiksime, kad mūsų žemė ir gamtos turtai būtų pripažinti visų Sąjungos tautų nuosavybe.“ Anot jos, tai yra „mūsų buvimo Sąjungoje sąlyga.“

Per pertrauką, pasakoja Prunskienė, Gorbačiovas ir Ryžkovas jai papriekaištavo, kad jos kalba būtų „ultimatyvi“. Ji atsakė, jog tai „realijos, mūsų liaudies pozicijos.“ Kai Ryžkovas pajukavo, „kad jis — taip pat liudis“, Prunskienė priminė jam, kad jis „negali atšaukti mūsų liaudies pozicijos“. Gorbačiovas papriekaištavo, kad reikia „nuslopinti“ pernelyg didelę politinę įtamą Lietuvioje, nes ji „pavojainga kaip pavysdys Rusijai, kurioje slypi didelės jėgos“. Ji atsakė, kad lietuviai tai supranta ir todėl labai svarbu nestabdyti jų ekonominio savarankiškumo.

Kadangi neaiški perspektyva labai erzina, Prunskienė pasiūlė istorines ir politines Pabaltijo sąlygas susieti su Europa-92—bendro rinkos formavimu: „Pabaltijys natūraliu būdu galėtų būti tie svertai, kurie jungtų Rytų ir Vakarų Europą“. Į Gorbačiovo klausimą, ar sugebėsime atlikti tokią misiją, ji atsakė „taip“ ir pabrėžė, kad „sudaryti įėjimo į bendrą rinką programą turime mes patys, o Sąjunga galės ją aprobuoti.“ Ta mintis Gorbačioviui pasirodė perspektyvi, tačiau jis akcentavo, jog „tai padaryti galima tik Sąjungos sudėtyje.“ Šitai aš nutylėjau“, kalbėjo Prunskienė.

STEBĖTOJO KOMENTARAI

Komunistinio amžiaus pabaiga

Paskutiniame Sovietų Sąjungos komunistų partijos centro komiteto plenumo posėdyje buvo nutarta pakeisti sovietinės konstitucijos šeštąjį straipsnį. Iki šiol tame straipsnyje buvo nubrėžtas komunistų partijos visagalingumas, jos priešakinis vaidmuo politiniame, kultūriniame bei ūkiniame Sąjungos gyvenime. Šį naują žingsnį neseniai priminė politinio biuro narys Vitalijus Vorotnikovas, pabrėždamas, jog „šiandien tenka prisipažinti, kad Sovietų Sąjungoje susikurs naujos partijos. Tačiau tai nereikia, kad komunistų partija tuojau apieš ligišiolines pozicijas — ji kovos už savo teises. Mūsų komunistų partija yra griežtai prieš visas organizacijas bei partijas, kurios propaguoja seperatizmą (atsiskyrimą)“.

Ar šie žodžiai yra skirti Lietuvai, kurios, dar iki šiol komunistinė vadovybė atsisako pripažinti vadovaujantį Maskvos, t.y. rusų vaidmenį.

Prieš plenumo posėdį buvo nemažai kalbama, kad centro komitetas svarstys problemas susijusias su Lietuvos nepriklausomybės atstatymu. Šiandien gi apie kokius nors patarimus šiais klausimais nepasisako nei sovietinė, nei vakarų spauda. Naujiena, kad rusų komunistų partija oficialiai atsisako savo diktatoriško pobūdžio yra tiek didelė, jog spauda dabar vengia tokių svarbių klausimų, kaip nuolatinis Lietuvos reikalavimas atkurti nepriklausomybę krašte.

Žinant, kad milijonams rusų 70-ties metų bėgyje komunizmas tapo kažkuo panašiu į religiją, tenka stebėtis tuo žingsniu, kuris pabrėžia, jog komunizmo amžius Sovietų Sąjungoje eina prie galo. Tik dabar, mažėjant komunistų partijos įtakai, galima visu ryškumu įžvelgti taip vadinamo darbininkų bei valstiečių „rojaus“ melagingumą, nuskurdimą bei išsigimimą. Komunistų partija pripažįsta, kad šūkiomis, vėliavomis, perdėtu patriotizmu, asmenybės kultu ir iškraipyta, nepraktine ideologija nebeįmanoma paveikti liaudies masių. Tos masės ir be komunistų, geriau pasakius, kaip tik be komunistų, bando surasti naujus kelius į kitą, geresnį krantą. Gaila tik, kad rusai, pagaliau atbudę iš dešimtmečių užsitęsusių abejingumo, nenori pripažinti jokių žmogiškų teisių užgrobtųjų kraštų laisvės reikalavimams.

Paskutinėmis dienomis sovietinis radijas bei televizija vėl klausinėjo eilę gyventojų, kviesdami juos pasisakyti Lietuvos atsiskyrimo klausimais. Ir vėl veik 100% apklaustųjų su didžiausiu pasipiktinimu pasisakė prieš Baltijos kraštų atsiskyrimą. Rusai jokių būdu nenori atsisakyti savo vakarinių kolonijų — Lietuvos, Latvijos ir Estijos. Šie užgrobtieji kraštai jau tiek integruoti į rusų sąmonę, jog ne be pagrindo yra laikomi tik... Maskvos provincija.

Rusų bandymas bet kokia kaina išlaikyti užgrobtąsias teritorijas, ypatingai vaizdžiai pabrėžia anekdotinė dvasia persunkti pokalbiai, kuriuos šiandien galima išgirsti Lietuvoje.

— Jei visą lietuvių tautą, už jos reikalavimus nepriklausomybei atgauti, staiga deportuos į Sibirą, — sako vienas lietuvis kitam, — tai Lietuvoje gyvenantieji rusai eis su jais drauge...

— Negali būti! Juk rusai nedeportuoja rusų.

— Nedeportuoja, bet jie eis savanoriškai...

— Kodėl gi?

— O kas jiems uždirbs duoną, kai nebebus lietuvių?

Taigi, kas rusams uždirbs duoną? Galbūt šis teiginys būtų juokingas, neturėtų pagrindo, jei tūkstančiai rusų nepasisakytų prieš Lietuvos atsiskyrimą nuo Sovietų Sąjungos. Jų visų nuomonė, kad girdi tik komunizmas atneš

Lietuvai „suklestėjimą“, yra taip pat melaginga, kaip ir visa sistema, pasmerkusi tautas nelaisvei ir prievartai. Tiek sovietinės, tiek ir vakarų spaudos pranešimuose pabrėžiama, jog pagrindine posėdžio tema buvo komunistų partijos perorganizavimas. Politinio biuro narys Aleksandras Jekovlevas pareiškė, jog sekančiame partijos suvažiavime bus pasiūlyta išrinkti partijos pirmininką atsisakant bet kokių generalinio sekretoriaus titulų. Tuo atveju rusų komunistų partija įgautų vakarietiško partijų veidą.

Kazachstano komunistų partijos antrasis sekretorius Vladislavas Anufrijevas žurnale „Novosti“ kalba apie tai, kad „didysis kraštas toliau gyvens tik daugelio partijų sąlygomis“.

Paryžiuje išeinantis dienraštis „Les Echos“ rašo:

„Stalinistų ir ekstremistų puolamas Gorbačiovas neturi kitos galimybės, kaip demokratizavimo paspartinimą. Tik tada, kai jis įduos sprendimų galią ne tik komunistams, bet ir kitaip galvojančioms — šiuo atveju visai liaudžiai — tai visi senojo amžiaus garbintojai neteks pagrindo po kojomis“.

Prieš kelias dienas Sovietų Sąjungos telegramų agentūra TASS viename iš savo pranešimų pareiškė, jog Lietuva yra padariusi pirmąjį žingsnį pasitraukimo iš Sąjungos kryptimi. TASS cituoja naujausią Lietuvos „aukščiausiosios tarybos nutarimą, kuriame sakoma, kad 1940 m. liepos mėn. 21 d. priimta deklaracija dėl Lietuvos prijungimo prie Sovietų Sąjungos neišreiškė lietuvių tautos valios ir tuo būdu yra neteisėta, negaliojanti. TASS kalba ir apie tai, kad dabartinis Lietuvos „parlamentas“ nusprendė vesti tolesnes derybas dėl Lietuvos nepriklausomybės atstatymo, panaikinti visus Lietuvos ir jos piliečių įsipareigojimus Sąjungai, o taip pat kai kurias krašto ūkio sritis atiduoti į privačias rankas.

Baigdamas TASS sarkastiškai klausia ar Lietuva ir Sovietų Sąjunga yra ir toliau linkę drauge žygiuoti į ateitį, o gal čia kaip tik skiriasi tie keliai?

Rojus mums buvo prižadėtas jau prieš 50 metų! Deja, vietoj rojaus Lietuvoje įsigalėjo nežmoniška, nedemokratinė, liaudies valios nevykdanti, rusiškuoju įžulumu ir rusiškais durtuvais paremta santvarka. Bendras, rusų komunistų partijos padiktuotas ir nubrėžtas, kelias mūsų niekur nenuvedė. Jis niekur nenuvedė ir kitų rytų Europos kraštų, kurie šiandien visu ryžtu atsisako komunizmo „made in Russia“ ir stengiasi eiti pirmuosius žingsnius demokratijos linkme.

Ar rusai nori, ar nenori: jų „religijos“ — išsigimusių, prieš liaudį nukreipto, plėšikiško komunizmo dienos suskaitytos. Sovietinė propaganda vis dar primeta Lietuvai, jog „istorija nepasikartoja ir nėra ko čia ieškoti nepriklausomybės“. Tą patį galima pasakyti ir visiems propagandistams, stalinistams, rusiškiesiems šovinistams; visiems tiems, kuriems dera grobikų vardas — istorija nepasikartoja! Rusiškieji komunistai niekada nebeturės tokios įtakos, kad be saiko dumtų liaudžiai akis! Tai rodo visi paskutiniai įvykiai tiek rytų Europoje, tiek Lietuvoje, tiek ir visoje Sovietų Sąjungoje.

Galbūt tautų laisvės procesas ir užsidės, bet jo sustabdyti šiandien jau nebegalima.

Algis Sadauskas

Dar vienas laikraštis

Lietuvos teisininkų draugija pradėjo leisti savo laikraštį „Justitia“, kuris gali tapti keikvienos šeimos draugu. Jame žadama rašyti apie viską, kas siejasi su teise.

LIETUVOJE

Žalasis velnias

Lietuvoje išėjo žurnalisto P. Rimkaus apybraižų apie liaudies gynėjų rinkinys „Rūstusis pavasaris“, kuriame trumpai užsimenama ir apie „Žaliąjį velnią“ — buvusį Lietuvos pasienio policijos vachmistą Joną Misiūną, 1945 metų vasarą vadovavusį partizanų būriams. Vokiečių okupacijos metu jis tarnavo geležinkelio apsaugoje, o vėliau įstojo į gen. P. Plechavičiaus Lietuvos vietinės rinktinės dalinius.

Vokiečiams iš Lietuvos pasitraukus, J. Misiūnas 1944 m. vasarą Trakų apskrityje suformavo partizanų būrį ir pavadino jį „Didžiosios kovos rinktine“. Nors Žalasis velnias turėjo tik viršylos laipsnį, bet organizacinėje veikloje — jis generolas, — pasakojo anų laikų bendražygis B. Trakimas. Partizanų pagrindinis tikslas — kovoti dėl nepriklausomos Lietuvos valstybingumo atkūrimo. Tą kovą moraliai ir materialiai rėmė gyventojai ir aplinkinių parapijų kunigai.

1948 metų vasario mėnesį saugumiečiai Vilniuje surengė pasala. Pakliuvęs į spąstus, Žalasis velnias tepasakęs: „Aš buvau įsitikinęs, kad išsilaikyti nepavyks...“ Dabar naujai išėjusioje knygoje pasakojama, kad Žaliąjį velnią, kaip žymų pasipriešinimo kovų vadovą, saugumo darbuotojai išvežė į Maskvą. Ten jis ir dingio, kaip ir daug kitų.

Pagerbtas Algimantas Bučys

Už nuopelnus lietuvių literatūrai ir aktyvų dalyvavimą visuomeniniame gyvenime LTSR AT Prezidiumo įsaku rašytojui Algimantui Bučiui suteiktas nusipelnusio kultūros veikėjo garbės vardas.

Mirė doc. K. Jasinskas

Sausio 16 d. Lietuvos muzikai ir studentai su giliu liūdesiu į paskutinę kelionę palydėjo žinomą muzikologą ir Lietuvos konservatorijos docentą Kazį Jasinską.

Kazys Jasinskas gimė 1925 m. gegužės 13 d. Rusnėje, muitinės valdininko, mirusio tremtyje, šeimoje. Baigęs muzikos studijas, jis dėstė įvairiose mokyklose, buvo puikus pedagogas. Parašė daug monografijų bei straipsnių.

Naujas lenkų laikraštis

Nuo 1989 m. gruodžio 24 d. Vilniuje pradėjo eiti naujas dvisavaitinis lenkų laikraštis „Znad Wilii“, kurį redaguoja R. Mieczkowski. Pirmojo numerio vedamajame, kurį parašė laikraščio leidėjas Czesław Okinczyk, sakoma, jog pagrindinė mintis bus „rūpinimasis Respublika, kurioje vyksta istorinės reikšmės demokratiniai pokyčiai...“ Ketinama remti Lietuvos pilno savarankiškumo siekį „Lietuvių laisvės sąjūdis teikia šansus ir lenkams“. Laisvame ir demokratiname krašte lenkai gali tikėtis laisviau veikti bei puoselėti savo kultūrą ir tradicijas.

Laikraščiu sėkmės palinkėjo Lenkijos katalikų Bažnyčios galva kard. J. Glemp, Lietuvos kardinolas V. Sladkevičius bei žinomi Sąjūdžio veikėjai V. Čepaitis ir adv. K. Motieka.

Maskva apie slapta sutartis

TSRS užsienio reikalų ministro pavaduotojas A. Kovaliovas pasisakė apie 1939 metų Sovietų-Nacių slapta sutartis. Maskvos „Izvestijos“ (1989.XII.28) išspausdino interviu su A. Kovaliovu, kuris patvirtino, kad 1946 m. balandyje slaptųjų protokolų originalai buvo rasti Maskvoje, bet vėliau jie nežinia kur dingio...

Paminklinis akmuo Zalpiuose

Antkapinio kaime, Kelmės rajone, 1876 metais gimė gydytojas ir politinis veikėjas Jeronimas Ralys. Jis šio šimtmečio pradžioje pirmas išvertė į lietuvių kalbą Homero „Odiseją“ ir apie pusę „Iliados“. Pasidarbavo jis ir daugiau literatūroje bei publicistikoje. Mirė 1921 metais Jonavoje ir čia palaidotas.

Žalpių kolūkis dabar pagerbė J. Ralio atminimą, pastatydamas jo gimtinėje, ant kalvelės, paminklinį akmenį.

SAJŪDŽIO RINKIMINĖ PROGRAMA

(Pradžia 7 nr.)

4. SOCIALINĖ KŪRYBA

— garantuoti pragyvenimo minimumą visiems piliečiams, negaunantiems didesnių pajamų bei šeimoms, netekusioms maitintojo;

— pirmiausia remti daugiavaikes šeimas ir motinas, auginančias vaikus namie; skirti kreditų jaunoms šeimoms;

— sudaryti invalidams pilnavertę gyvenimo sąlygas ir teikti jiems valstybės paramą;

— teikti lengvatų pensininkams, studentams ir dirbančioms motinoms;

— pertvarkant Lietuvos ūkį ir racionalizuojant darbo vietas, darbuotojams sudaryti sąlygas persikvalifikuoti ir gauti kompensaciją įmonės ar valstybės sąskaita;

— įgyvendinti naują apsirūpinimo gyvenamaisiais būstais politiką, atitinkančią socialinio teisingumo reikalavimus;

— periodiškai perskaiciuoti darbo užmokestį, pensijas, stipendijas ir pašalpas atsižvelgus į infliacijos lygį;

— kartu su valstybinės sveikatos apsaugos sistemos vystymu kurti ir kitokias gydymo įstaigas, formuoti ligonių kasų ir sveikatos draudimo sistemą.

5. GAMTOSAUGA

— imtis skubių priemonių ekologiškai kritiškomis Lietuvos zonoms gelbėti;

— sukurti naują gamtos apsaugos įstatymų sistemą;

— ekonominėmis priemonėmis skatinti ekologiškai švarią gamybą;

— atskirti valstybinius gamtos apsaugos organus nuo vykdomosios valdžios;

— viešai skelbti ekologinę informaciją;

— su visuomene aptarti potencialiai pavojingų aplinkai statybų projektus.

II. VEIKLOS PLANAS

1. POLITIKA

Aneksijos panaikinimas.

Sąjūdis pabrėžia, kad 1940 m. TSR Sąjunga sulaužė tarpusavio sutartis ir įvykdė agresiją prieš Lietuvos Respubliką, nuvertė jos vyriausybę, prievartiniais ir suklasztotais balsavimais sudarė Liaudies seimą, kuris, pasisavinęs tautos suverenias teises, paskelbė deklaraciją, pasitarnavusią priedanga Lietuvos aneksijai, pretekstu

inkorporuoti Lietuvą į TSRS sudėtį, o jos gyventojus paversti TSRS piliečiais.

1941-1940 m. Lietuva buvo okupuota Vokietijos armijos.

1944 m. TSRS armija vėl okupavo Lietuvą, o karui pasibaigus, okupacijos nenutraukė. Nepaskelbtu karu prieš Lietuvos tautą TSRS sužlugdė jos pastangas atkurti Lietuvos valstybę ir vėl atnaujino aneksiją, kuri trunka iki šiol.

Turėdamas omenyje:

— tebegaliojanti nepriklausomos Lietuvos Respublikos tarptautinį pripažinimą;

— tautos siekį atkurti nepriklausomą valstybę; visoje Rytų Europoje vykstantį spartų demokratėjimą, tarptautinės įtampos atoslūgį ir nusiginklavimą;

— tai, kad Lietuvos Nepriklausomybė yra jos vidaus ir Rytų Europos stabilumo būtina sąlyga;

— Lietuvos TSR Konstitucijos suteiktą Aukščiausiąjai Tarybai kompetenciją,

Sąjūdis numato, jog artimiausiu metu būtina parlamentiniu konstituciniu keliu panaikinti Lietuvos aneksiją ir paskelbti Lietuvos valstybės atkūrimo aktą.

Aneksijai panaikinti reikia:

— paskelbti, jog 1940 m. Liaudies seimo rinkimai yra neteisėti;

— paskelbti, jog 1940 m. Liaudies seimo deklaracijos ir nutarimai yra neteisėti ir negalioja nuo jų priėmimo momento;

— pakeisti Lietuvos TSR Konstitucijos 29-ąjį ir 30-ąjį straipsnius dėl TSRS ginkluotųjų pajėgų bei panaikinti 61-ąjį straipsnį dėl Lietuvos TSR piliečių pareigos tarnauti TSRS ginkluotosiose pajėgose;

— pakeisti Lietuvos TSR Konstitucijos 28, 57, 71, 72, 75, 77, 97-ąjį straipsnius taip, kad būtų panaikintos Lietuvos TSR ir jos piliečių konstitucinės prievolės TSR Sąjungai;

— pakeisti Lietuvos TSR Konstitucijos 7-ojo skirsnio pavadinimą bei 68-ąjį straipsnį, traktuojančius Lietuvą kaip sudėtinę TSRS dalį;

— paskelbti Nepriklausomos valstybės atkūrimo aktą, dar kartą patvirtinanti 1918 metų apsisprendimą;

— nedelsiant priimti Lietuvos Laikinąją Konstituciją.

Teisiškai panaikinus aneksiją, normalus valstybės funkcijų atkūrimas

nebus garantuotas tol, kol TSRS kariuomenės statusas, jos išvedimo iš Lietuvos teritorijos terminai ir sąlygos nebus nusakyti tarpvalstybinėmis sutartimis.

Sąjūdis pasisako už Lietuvos neutralitetą, kaip aukščiausiąjį jos užsienio politikos principą.

Santykiai su TSRS. Sąjūdis ragina TSRS valdžią atsakyti bet kokių pretenzijų į Lietuvos suverenitetą, liautis kaltinti Lietuvą separatizmu, nustoti traktuoti savo santykius su ja kaip vidaus nacionalinę problemą ir šitaip kurstyti tautinę nesantaiką.

Dabartiniai ir ateities Lietuvos santykiai su TSRS privalo būti grindžiami Nepriklausomos Lietuvos valstybės pripažinimu, jos neutraliteto ir teisių gerbimu pagal tarptautinės teisės ir 1920 m. liepos 12 d. Taikos sutarties pagrindinius principus.

TSRS turi atlyginti lietuvių genocido, tremties ir kolonializmo nuostolius. Lietuva turi būti dekolonizuojama pagal tarptautinės teisės principus.

Ekonominiai santykiai su TSRS turi būti grindžiami tik tarpvalstybinėmis sutartimis. Lietuvos ir TSRS stabilus ekonominis ir kultūrinis bendradarbiavimas turi remtis abipusio palankumo, naudingumo bei lygiateisiškumo nuostatomis.

Šitaip reguliuojant Lietuvos — TSRS santykius, atkuriamoji lietuvių valstybė bus dekolonizuojama ir grąžinta į Europos tautų bendriją, kaip jos lygiateisė narė ir Lietuvos Respublikos teisių perėmėja.

(Bus daugiau)

HAVEL PRIMENA ŠVEDAMS PABALTIO OKUPACIJĄ

Metams baigiantis laikinuojų Čekoslovakijos prezidentu išrinktas dramaturgas Vaclav Havel neseniai priminė Švedijos užsienio reikalų ministeriui, kad Pabaltijo valstybės yra okupuotos. 1989 m. lapkričio 25 d. ministeris Sten Andersson Prahoje Haveliui įteikė Olofo Palmes žymenį už jo nuopelnus ginant žmogaus teises. Padėkodamas, Havel pareiškė: „Mes esame de facto, nors ir ne de jure, okupuota šalis — kaip Estija, Latvija ir Lietuva“.

ELTA

NS KONFERENCIJA

Vasario 17 dieną Politinio Švietimo namuose įvyko Nepriklausomybės Sąjungos (NS) konferencija. NS sudaro šešios opozicinės politinės partijos, organizacijos ir judėjimai: „Jaunoji Lietuva“ (LTJS „Jaunoji Lietuva“), Politinių kalinių gelbėjimo komitetas, Helsinkio grupė bei Krikščionių Demokratų sąjunga, kurios susivienijo 1989 metų gegužės 25 dieną.

Programinį politinį pranešimą „Apie politinę padėtį Lietuvoje“ perskaitė LLL atstovas Antanas Terleckas. A. Terlecko pranešime buvo kritikuojami ir Lietuvos Komunistų partija, ir Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis: (...) Lengvatikių gausumas — didžiausia Lietuvos nelaimė (...). Tarybų Sąjungos Komunistų partijos Lietuvos organizacija prieš metus buvo politinis lavonas. Kas šiam lavonui įkvėpė gyvybę? Ogi Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis (LPS). (...) Prieš 1989 kovo 26 dienos rinkimus nepartinis kandidatas į deputatus buvo priverstas be politinės kovos padovanoti komunistams liaudies deputato mandatą. Tai ne klaida, o logiška politinio žaidimo pabaiga, tragiška mūsų tautai pabaiga (...).

Baigdamas skaityti pranešimą A. Terleckas pasiūlė įsteigti konferencijoje Lietuvos Laikinąją Tarybą (LLT), kuri turėtų tapti alternatyvine Taryba vasario 24 dieną išrinktai naujai LTSR Aukščiausiąjai Tarybai.

Šiuo klausimu konferencijos dalyvių nuomonės išsiskyrė — daugelis siūlė nerinkti Lietuvos Laikinosios Tarybos, motyvuodami tuo, kad Nepriklausomybės Sąjungos konferencija neturi nei juridinės, nei moralinės teisės rinkti tokią tarybą. Po balsavimo buvo daugumos pritarta Tarybos sudarymo klausimo nesvarstyti. Prieš tai protestuodami Lietuvos Laisvės Lygos atstovai paliko salę. Konferencijoje priimta viena rezoliucija „Dėl Lietuvos kolonizacijos.“ Joje sakoma:

„Konfliktinę politinę situaciją Lietuvoje apsprendžia tai, kad pokario metais čia atkelta daug Sovietų Sąjungos gyventojų, siekiant rusifikuoti Lietuvą. Jie atkeliami pažeidžiant 1949 metų Ženevos konvenciją, draudžiančią okupavusią valstybę keldinti į okupuotą teritoriją kolonistus.“

Daugelis šių žmonių nenori pripažinti

Lietuvos valstybės nepriklausomybės, lietuvių etnografinių teritorijų nedalomumo, lietuvių kultūros ir valstybinės kalbos, siekia sukurti slaviškas teritorines autonomijas.

Siekdami apginti lietuvių tautos teises į Lietuvos istorinę etnografinę teritoriją, reikalaujame iš kolaboracinės valdžios nedelsiant nutraukti Lietuvos kolonizaciją ir paraginti kolonistus bei jų palikuonis grįžti į savo tėvynes.

Siūlome nesuteikti būsimos Lietuvos Respublikos pilietybės po 1940 metų birželio 15 dienos atvykusiems kolonistams ir jų palikuonims darant išimtį mišrioms šeimoms ir Lietuvos patriotams. Vykdamas Lietuvos dekolonizaciją sieksime, kad šis procesas vyktų SNO priežiūroje ir sutinkamai su visuotinai pripažintomis tarptautinės teisės normomis ir moralės principais“.

Taip pat buvo išrinkta Nepriklausomybės Sąjungos Taryba bei Sekretoriatas. Sekretoriato pirmininku išrinktas Krikščionių demokratų sąjungos pirmininkas, Lietuvos Helsinkio grupės koordinators Viktoras Petkus. Vicepirmininku — LTJS „Jaunosios Lietuvos“ atstovas Darius Gruzdys.

Konferencijos metu į Nepriklausomybės Sąjungą priimta Lietuvių Tautininkų Sąjunga.

SIA

DR. KAZIO MARTINKAUS STIPENDIJA

A. a. biochemijos dr. Kazio Martinkaus (1953-1984) prisiminimui yra įsteigtas 1985 m. jo tėvų, sesers ir artimųjų draugų stipendijos fondas, kuriuo gali pasinaudoti visi laisvojo pasaulio lietuviai studentai, siekiantys magistro arba daktarato laipsnio iš griežtųjų mokslų — vėžio tyrimo sričių (pvz. farmakologijos, biochemijos ir pan.).

Dėl daugiau informacijos ir gauti prašymų formų, rašyti šiuo adresu: Kristina Martinkus, Dr. Kazys Martinkus Memorial Scholarship Fund, 7120 S. Richmond, Chicago, Illinois, 60629 USA. Prašymų formos turi būti gražintos iki balandžio 20, 1990.

Metraštis Nr. 15

JURGIO JANKAUS

JUANITA

I

Mano vardas Juanita. Truputį keistas, ar ne? Išgirdę tik vardą, daug kas pagalvoja, kad esu ispanė, o pamatę nustemba, kiti net sumišta, nes aš esu paprasčiausia negrė. Gal ir ne visiškai paprasčiausia, bet vistiek negrė. Šį pavasarį man suėjo septyniolika metų, pabaigiau aukštesniąją mokyklą, gavau stipendiją ir esu priimta į universitetą studijuoti matematikos mokslų. Sakydama, kad gal ir nesu visiškai paprasčiausia, tą ir turėjau galvoj. Kiek čia paprasčiausių negrių gauna stipendijas? Ypač tokių, kurių motinos ligoninėje plauna grindis ir šluostinėja nuo langų ir radiatorių dulkes. Mano motina ir šluosto ir plauna, ir abi iš to gyvenam. Ne visiškai iš to. Aš pati uždarbiauju, kur tik darbu gaunu. Kol buvau mažesnė, prižiūrėdavau vaikus, nuo pernai rudens gavau kasininkės darbą Staro supermarkete ir visiškai rimtai taupiau mokslui. Ir šiandien nežinau, kas iš manęs išeis, bet grindų plauti tai tikrai nesirengiu. Tegul plauna tie, kurie nieko geresnio neišmano ar nenori išmanyti.

Nors visi mane laiko gudria, bet šį pavasarį padariau tokią klaidą, kokią tik pati kvailiausia galva tegali padaryti. Nežinau net ką daryti ir nežinau ko pasiklausti? Prasitarsiu kam nors iš klasės draugų, juoksis. Sakys, tai gudruolė. Užmiršo su kuriuo galu reikia galvoti. Jie mano, kad aš su Arnoldu jau nuejau ligi galo. Pagal jų supratimą, kitaip ir negalėjo galvoti. Arnoldas tikrai dailus vyras. Aukštas, šviesiaplaukis, pailgo veido, mėlynomis akimis. Tokiomis, koks būna dangus labai sausa ir labai giedrą dieną. Mudu pasišnekėdavom, nueidavom į kiną, į diskoteką. Tik tiek. Bet kaip tu pasakysi kitoms, kurios iš trečio, o kartais ir iš pirmo šnektelėjimo, eina ligi galo. Jos netikės. O jeigu patikės, tai juoksis visais galais. Sakys, atsirado Marija, kuri pagimdys Mesiją iš Šventos Dvasios. Tų šnekų aš nelabai bijau. Dievas davė ir man aštrų liežuvį, kuriuo galiu atsipjaustyti kaip skustuvu, bet kas iš to. Pradėjusi atsipjaustyti, paliksi taip viena, kaip vienintelė kėdė tuščiame kambaryje. Svarbiausia, jog visi žino, kad Arnoldas mėgsta ganytis po svetimas pievas. Kai anais metais Beatricė, blondinukė, mėlynakė, viena iš pačių gražiausių mokyklos mergaičių, po neštumo nutraukimo vos nenumirė, visi šnibždėjo, kad buvo jo darbas. Aš paprastai nemėgstu žodžių į medvilnę vynioti ir svetimus reikalus ne visada linkusi palikti svetimiems. Jau Arnoldas sukosi ir apie mane. Sykį, kada ėmė darytis per daug įkyrus, pasakiau: „Nori ir mane Beatricės keliu nuvaryti?“ Jis, žinoma, išplėtė akis, ėmė muštis į krūtinę, kad jos net

neprisilietė. Tada ir dėjau tiesiai į akis: „O kaip Marva? Ar jos irgi nė pirštu nepalietė?“

Marva buvo negrė, daili, liekna, ilgakoję ir labai artima mano draugė. Ji buvo ilgą laiką susipainiojusi su Arnoldu. Ne sykį ją buvau net dengusi. Jos tėvai buvo gana griežti, ir ji, kai šeštadienį ar sekmadienį kur nuslydavo su Arnoldu, tėvams pasakydavo, kad išeina su manim. Pasisakysiu, kad ir man pačiai būdavo nelengva. Juodu dingdavo, o man krūtinėje sunkus kamuolys pasilikdavo. Mane irgi traukė į jo pusę, nors jis su manim tik pajuokauti temėgdavo. Bet ir aš tada dar net šešiolika metų neturėjau. Tik ką metai reiškia, jeigu jau prieš jų atėjimą esi visiškai suaugusi. Užtat, kai Marva išsigandusi atsivėrė, kad jau nėščia, net nesuabejojusi išdrožiau:

— Tuoj pasakyk Arnoldui.

Marva išplėtė ir taip jau nemažas akis:

— Jam? O ką jis padarys?

— Ar tai vaikas ne jo?

— Žinoma, kad jo. Niekas kitas net artyn nebuvo priejęs, bet ką jis bepadarys?

— O ką? Tegu veda ir toliau tą patį daro, ką darė ligi šiol.

Buvau pikta ant abiejų. Ant Arnoldo ir ant Marvos.

— Veda? — Marva taip nustebo, lyg būčiau kokią naujieną pasakiusi. — Kaip jis mane?...

— Labai paprastai. Kaip visi kiti. Ar bijai sumaišyti juodą su balta? Nebijok, tavo juodumas jo baltume nepranyks. Jeigu pranyktų, tai jau iš vergijos laikų visų negrių vaikai būtų buvę balti.

— Kad ir tu... Manai, kad jo tėvai sutiks? Ir visi giminės...

Marvos akyse sužibo ašaros.

— Tai taip ir paliksi? Ir lauksi? — beveik šaukiau. — Tėvai.. Ar jis tėvų klausė, kai tave guldėsi? O tu pati ar klausei?

— oo

Marva taip nepaliko. Arnoldas viską sutvarkė, bet ir ją pačią numetė kaip karštą geležį. Nudėgė pirštus ir nuėjo, net per petį nepažiūrėdamas. Tada tai ir man pasidarė kitoks. Pašnekėdavom kaip lygus su lygiu, bet kur nors išeiti nesutikau. Žinojau, kuo tas išėjimas galės baigtis. Marvos nuotykis vis per nugarą tebeėjo. Nežinau, ar galėčiau atsakyti savo kūdikio, o motiną tai tikrai iš proto išvaryčiau.

Mokyklą ir Arnoldas pabaigė. Kartu pabaigėm. Kartu gavom baigimo pažymėjimus, tik jo buvo toks, kad į universitetą stoti negalėjo. Trūko reikalingiausių dalykų. Tėvai, sako, irgi nebuvo laimingi. Net į baigimo iškilmes neatėjo. Ir Arnoldas nebeėjo namo. Mokykloje daugiausia laiko praleisdavo automobilių remonto klasėje. Jeigu nebūtų traukusios mergaitės, toje klasėje būtų ir nakvojės. Ir dabar tuoj rado darbo kažin kokiam garaže. Sakė:

— Jeigu tėvams nereikia manęs, man nereikia jų.

Kai išėjom iš mokyklos, kokią savaitę jo nemačiau. Vieną dieną paskambino, pasisakė, kad smagu dirbti, dar smagiau, kai nereikia į tėvų rankas žiūrėti. Jau turįs butelį. Mažą. Tik porą kambarių ir

virtuvėlę, bet jam tuo tarpu daugiau ir nereikia. Turi savo atskiras duris, savo raktą.

— Tėvai vis nenori suprasti, kas man yra, kad nenoriu eiti į daktarus. Bet supras. Kai po kelerių metų turėsiu savo dirbtuvę ir kokią dešimt mechanikų, supras. Automobiliuose man jokių paslapčių nebėra, tik reikia prisiziūrėti, kaip viskas tvarkoma. Ir pinigų reikia užsidirbti, — šnekojo su pasitikėjimu, o paskum paprašė, kad susitiktumėm. Gal galėčiau užteiti net pas jį, pamatyčiau, kaip jis gyvena, ramiai pasišnekėtumėm.

Man vėl per nugarą nulekė Marva, bet pasakiau:

— Lygiai šestą baigiu darbą. Ateik prie supermarketo.

Atėjo. Atvažiavo su senu, įlenktais šonais fordu. Corvettė, su kuria pirmiau lakstydavau, atėmė tėvas.

— Važiujam pas mane. Parodysiu kaip gyvenu, — pasakė atidaręs mašinos duris, bet aš nesėdau.

— Važiujam, pašnekėsim, — spyrė.

— Šnekėti galim ir čia. Aš ir laiko nedaug teturiu.

— Kur lėksi? Juk šiandien jau pabaigėi.

— Čia pabaigiau, bet vakare einu vaikų daboti. Užėsiu, kai nedirbsiu.

— Sekmadienį?

— Šį sekmadienį dirbu. Gal kitą.

— Gerai, kitą. Sutarta?

— Ne visiškai. Gal reikės ką pavaduoti.

— O, Juanita. — beveik sudejavo. — Su tavim niekada negalima susitarti. Kodėl leidies taip stumdoma?

— Niekas manęs nestumdo. Einu, kur tik galiu. Einu, kad reikia pinigų.

Arnoldas valandėlę patylėjo. Maniau, kad sės į mašiną ir nuleks. Iš jo visko galėjai tikėtis. Mergaitės sakydavo: „Daryk, kaip jis nori. Nedarysi — draugystės nebėr.“ Užtat jis visada gaudavo, ko norėdavo. Ir kol norėdavo. Aš galvojau kitaip. Prisipažinsiu, kad jis traukė ir mane. Labai traukė, bet aš nenorėjau dėl jo savo gyvenimo sugadinti. Kaip Marva. Atrodė, kad niekas nežinos, bet dabar jau visi žino, kad nutraukė neštumą. Daug kam nei šilta, nei šalta, bet ne jai. Ir ne tėvams. Dieve mano, kas darėsi namie. Motina net nervų sukrėtimą gavo. Dvi savaites ligoninėje gulėjo. Tėvas pastorius, didelis negrų vadas, eisenų, streikų ir demonstracijų organizatorius, o dukterė... Ir dar su baltuoju velniu. Marvos nė namie nebelaiko. Išsiuntė pas motinos seserį į Atlantą. Nežinau, ką motina darytų, jeigu man taip atsitiktų. Iš namų neišvarytų ir gimdyti lieptų, bet gerai tai nebūtų. Tai kas, kad man jau septyniolika, ir kitos bendraamžės seniai viską išragavusios. Kitos net persiragavusios. Koreta net du kartus buvo pastojusi. Sakė, tos prakeiktos piliulės jai neveikia. Kitoms veikia, jai ne. O gal jai tyčia vaistininkas ne tokių pakišo, kad nespėjai berno dar kaip reikiant prisileisti, ir jau turi.

(Bus daugiau)

Vasario 16 Nottinghamame

PIRMIEJI ŽINGSNIAI

Šį savaitgalį, vasario 16 proga, išeivijoje minint Nepriklausomybės atstatymo 72-ąją sukaktį, pirmą kartą Anglijos meninės pajėgos „Gimtinė“, „Lietuva“ ir Vilniaus „Vorutos“ ansamblio solistai, instrumentalistai koncertavo Londone ir Nottinghamame. Neturėdami galimybių bendrai repetuoti, turėjo pasikliauti telefonu, sudarant koncertų programą bei derinant eigą. Pasirodė, kad telefoninis bendravimas buvo sėkmingas; dėka „Vorutos“ ansamblio vadovo Vlado Ūsovo didelės patirties ir ypatingiems gabumams, abu koncertai pavyko.

Abu koncertai buvo gana plačiai išreklamuoti „Europos Lietuvyje“. Mažiau išreklamuoti buvo kiti du renginiai: tai tų pačių menininkų dalyvavimas šv. Mišiose Nottinghamame, kurias atnašavo vyskupas McGuinness Nottinghamo miesto katedroje ir Londone, sekantį sekmadienį, šv. Kazimiero bažnyčioje.

Nors popiečio oras buvo nepalankus, tačiau katedroje susirinko apie 200 vietinių ir iš toliau atvykusių lietuvių. Svarbiems įvykiams vykstant Lietuvoje ir jos vardui pagarsėjus visame pasaulyje ir nemokamai reklamuojant Lietuvos vardą anglų spaudoje bei televizijos programose, yra aišku, kodėl auga susidomėjimas mūsų buitimi.

Vyskupo palydos įkandin, iškilinga procesija skautai įnešė Lietuvos, o tautinių šokių grupės dalyviai Didžiosios Britanijos vėliavas. Tai pirmas kartas, kada mūsų trispalvė suplevėsavo Nottinghamo miesto katedroje. Tautiniais rūbais pasipuošusio jungtinio choro giesmės sudrebino didingus katedros skliautus, o lietuviškų birbinių ansamblio tyros melodijos suvirpino maldininkų jausmus. Sakydamas pamokslą gerbiamas vyskupas supynė Lietuvos istorinius įvykius su dabartiniais, ragindamas ugdyti ištvermę ir tikėti garbinga ateitimi.

Po pamaldų DBLS-gos pirmininkas J. Alkis ir svečiai iš Lietuvos audiencijoje vyskupui įteikė lietuviško meno drožinį. Vyskupas labai domėjosi įvykiais Lietuvoje ir džiaugėsi, kad vėl atgaunamos pagrindinės žmogaus teisės.

Netoli katedros esančioje salėje prasidėjo 72-sis Nepriklausomybės atgavimo minėjimas. Salę pilnutėlė. Seniai nebuvo tiek susirinkusių. Jautėsi entuziazmas, pakilo ūpas, lyg praieityje būtume. Minėjimą pradėjo DBLS Nottinghamo skrybiaus vicepirmininkas Algis Vazgauskas. Jis pakvietė Sąjungos pirmininką pradėti koncerto oficialią dalį. Pasveikinęs susirinkusius Jaras Alkis supažindino su dabartine padėtimi Lietuvoje. Po to sekė pagrindinė E. Šovos paskaita, kuria įdomiai apibūdino lietuvių kovas prieš rusifikaciją ir tuometines laisvės atgavimo kovas sulgino su dabartine kova siekiant atsikratyti „svetimos globos“.

Jam pabaigus sekė mums artimų ir broliškų tautų sveikinimai: anglų vardu sveikino prof. David Reagan, pradėdamas ir užbaigdamas savo žodį lietuviškai. Po jo sveikino latvių, estų ir ukrainiečių atstovai — džiaugdamiesi lietuvių tautos tvirtu nusistatymu atgauti laisvę ir laisvės kelio parodymu kitoms Sovietų imperijoje pavergtomis tautomis. Vyskupo vardu sveikino Nottinghamo katedros administratorius Canon Dazeley. Britų parlamento narys atstovaujantis Nottinghamo gyventojus Michael Knowles pavėlavęs tegalėjo pasigrožėti tik menine dalimi.

Užbaigus oficialiąją dalį, prasidėjo visų laukiamas jungtinis koncertas. Buvo miela stebėti scenoje kartu ir mūsų, ir brolių bei seses iš Lietuvos drauge atliekančius programą. O ta programa buvo įvairi ir užsitęsė daugiausiai valandos. Etninio pobūdžio dainos ir tam laikotarpiui pritaikyti šokiai, kanklių muzika, skudučių švilpavimai, birbynės, švilpukai ir kitų etninių instrumentų garsai stebino susirinkusius. Rodės visas mūsų išeivijoje gyvenimas atgijo, o scenoje vaizdas priminė praeities laikus, kai kūrėmės šiam krašte: kada salės ir scenos būdavo pilnos, skambėjo juokas, pasiutpolkės, kada pasitikdavome tekančią saulę su daina.

Nebandysiu išvardinti kas atliko ką. Ne tai svarbu. Svarbu yra, kad įvyko

simbolinis tautos susijungimas. Prie didžiojo tautos kamieno prisijungė mažą šakelę. Abi yra reikalingos, viena kitai padedančios. Gal mes išeivijoje esame turtingesni materialiai, bet tėvynės kamienas slypi neišsamiame tautinės dvasios lobiai, kurių mums kaip tik jau pradeda trūkti, po tiek laiko atsisakytiems.

Tegu šis bendrai praleistas vakaras ilgai pasilieka mūsų mintyse ir širdyse, tegu žadina jau blėstančią tėvynės meilę, tegu jaunimui sukelia dar didesnį norą pamatyti savo šaknis. Pavasarį į Lietuvą vykstanti ansamblių grupė dar labiau sustiprins jau gana giliai užmegztus ryšius. Kada vienas kitą vadinsime vardu, kada nebesiskirstysime iš ten ir iš čia, tada tik tada būsime viena tauta.

Henrikas Gasperas

SPORTINIS GYVENIMAS

Vilniuje, atgaivintas Lietuvos Tautinis Olimpinių Komitetas savo pagrindiniu uždaviniu pasistatė mūsų sportinio gyvenimo išvedimą į tarptautinę areną. Vasario mėn. 15 d. jo atstovai lankėsi Tarptautinio Olimpino Komiteto būstinėje Lozanoje, kur norėta išsiaiškinti Lietuvos sportininkų dalyvavimą 1992 m. vasaros ir žiemos olimpinėse žaidynėse (pasikalbėjimo pasekmę dar neturime).

Lietuva iš TOK nepasitraukė, nes pav. 1986 m. vokiškame leidinyje *Olympische Spiele* (Copress leidykla, Miunchenas) paskutiniame psl. įrašyti TOK priklausančios valstybės bei jų sutrumpinimai. Ir taip, prie „Litauen“ vardo pridėtos „LIT“ raidės. Skriauda padaryta Latvijai, pridėdant ir mūsų kaimynei „LIT“ raides.

LTOK-teto nariai, prieš išvykdam į Šveicariją, buvo priimti Lietuvos vyskupo konferencijos pirm. kard. Vincento Sladkevičiaus, kuris trumpame žodyje pareiškė: „darote labai išmintingai, kad norite atnaujinti su Bažnyčia tą artumą, kurį sportas ankščiau turėjo“. Toliau kardinolas pasakė: „vieną ryškiausių Lietuvos tautinio atsinaujinimo pasireiškimų mes matome sporte. Tiesa, kai kur mūsų sportininkai ir sporto veikėjai ne visai išmintingai pasireiškia. Bet apskritai Lietuvos sportas garsina mūsų tautą labai gerai. Tik gaila, kad mūsų sportininkai daug ką pasiekė ne Lietuvos vardu. Mūsų tauta buvo įtraukta į tokį ratą, kuriame pranykdavo kaip tauta. Mūsų geriausias jėgos buvo panaudojamos svetimai propagandai. Dabar mes mėginame iš to rato išsiveržti. Tai turi didelę prasmę“. Kardinolas prisiminė taip pat jaunystės dienas, kaip pats Kauno Jėzuitų gimnazijoje lošė šachmatais, žaidė stalo tenisą, krepšinį.

Sporto taurės moterų krepšinio žaidynės laimėjo Kauno Kūno Kultūros Instituto — *Atleto* krepšininės, įveikusios Kauno *Bangą* 80:72, Vilniaus *Kooperatininką* 77:67 ir lemiamoje dvikovoje Vilniaus *Šviesą* 75:72 (35:31, 68:68).

Tuo tarpu iš Sovietų Sąjungos vyrų krepšinio pirmenybių galime pranešti tik vieną pasekmę — Maskvos kariškų klubo CASK (tikrovėje tai Sov. Sąjungos rinktinė) pergalę prieš Vilniaus *Statybą* 92:75 (39:36). Sostinės atstovai iš 31 rungtynių laimėjo tik penkis ir pirmenybių lentelėje randasi paskutinėje vietoje. Atrodo, kad „iškritimas“ iš aukštosios lygos yra neišvengiamas. Kalbama, kad prie Toronto *Vyčio* atstovo Jono Karpio, žada prisijungti 2 m. aukščio New-Yorko *Atleto* žaidėjas Šimkus. Kauno *Žalgiris*, surinkęs 13 tšk. yra septintas.

Pradėti pasiruošimai futbolo sezonui. Vilniaus *Žalgiris*, prieš išvykdamas į treniruotį stovyklą Izraelin, sužaidė draugiškas rungtynes su Kauno *Inkaru*. Laimėjo žalgiriečiai pasekme 3:0. Klaipėdos *Atlantas* savo aikštėje žaidė atsigriebimo rungtynes prieš Gardino *Chimiką* (Gardine pralaimėta 1:4). Uostamiestyje, atlantiečiai rungtynes baigė lygiomis 1:1.

Nuo vyrų neatsilieka ir moterys. Kauno *Kotono* moterų futbolo komanda dalyvavo būsimos aukščiausios lygos vienuoliukų žaidynėse. Kaunietės užėmė trečią vietą, o I. Gorbunovienė, įkurti 8 įvarčius, tapo rezultyviausia žaidėja. Trys Kauno *Kotono* žaidėjos pakviestos į Sov. Sąjungos rinktinę numatomoms rungtynėms prieš Suomiją.

O kas vyko Lietuvoje 1940 m. sausio-

NEREIKEJO SPAUSDINTI

Kaip ir visi po pasaulį išblaškyti lietuviai, taip ir mes Londone, atšventėme Vasario 16 d. Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo jubiliejų ir, be pažiūrų skirtumų, savo mintimis skridome į Lietuvą, kur mūsų tauta laukia, kada pilna Nepriklausomybė bus vėl atstatyta.

Tačiau šiais metais, po 50 metų žiaurios spaudos, jau Vasario 16 d. paskelbta Nepriklausomybės šventė, kurią visoje Lietuvoje mūsų broliai ir seserys laisvai skirtingai, savo mintimis brangią dieną, kur dabar trispalvė laisvai plevesuoja mūsų Tėvynėje.

Pasaulinė spauda taipogi su dideliu dėmesiu primena savo skaitytojams, kaip toli Lietuva yra pažengusi Nepriklausomybės atstatymo keliu. Pavyzdžiui įtakingas britų dienraštis *The Independent*, vasario 17 d. laidoje, didele

vasario mėn. taigi prieš 50 metų? Sausio mėn. 5-6 d. Kaune pirmą kartą lankėsi

Vilniaus ledo ritulininkai. Tai buvo LGSF klubas, kuris šeštadienį žaidė prieš Kauno LGSF (laimėta 5:0) ir sekmadienį pralaimėjo prieš Kauno rinktinę net 4:1. Pirmame vilniečių pasirodyme Kaune žaidė: G. Astašaitis, M. Birinčikas, V. Vaišnys, K. Baronas (visi Vilniaus krašto lietuviai) bei buv. lenkų *Ognisko* klubo atstovai: Andžejauskas, Stanišauskas, Kelmas, Rončkus, Mališauskas. Sausio mėn. 13 d. įvyko paskutinės tarp miestinės bokso rungtynės Kaunas-Talinas, pasibaigusios Estijos sostinės pergale 12:4. Sausio mėnesį Vilniuje įsteigtas trečias sporto klubas — Geležinkelio Šaulių Sporto Klubas, po kelių savaičių — LFLS, Makabi, Darbo Sporto ir JSO, kuris pasivadino Geležinio Vilko vardu.

Po laimėtų Europos krepšinio pirmenybių, mūsų kaimynė Latvija nutraukė visus sportinius ryšius su Lietuva. 1940 m. vasario 7 d. *Lietuvos Aidas* rašė: „šiomis dienomis Latvijos sporto organas *Sporto Pasaule* įdėjo strapsnį, kuriame pajudinamas sportinių santykių su Lietuva sunormavimas. Santykių nutraukimą jaučia Latvijos studentai, kurie buvo gražiai pradėję bendradarbiauti su lietuvišiais studentais, ir visi kiti Latvijos sporto sluoksniai. Šią nenormalią padėtį reikia likviduoti, suradus kokį nors 'kompromisą', baigia *Sporto Pasaule*.

„Latviai santykius nutraukė. Natūralu, kad jie dabar jų atnaujinimą kelia, — rašo *Lietuvos Aidas*. Be jokių rezervų galima sakyti, kad dabartinė padėtis tarp artimiausių kaimynų be santykių, tai tikrai nenormali. Tačiau mūsų sporto vadovybės nusistatymas taip pat žinomas. Atnaujinant santykius reikia gerai pagalvoti, jog panašių dalykų neatsitiktų ateityje. Reikia turėti galvoje taip pat mūsų visuomenėje pasilikusį tam tikrą kartelį, net pasipiktinimą.“

Toliau *LA* rašo: „deja čia tenka atžymėti ir kitokį spaudos balsą, taip pat atsiradusį iš Rygos. Rygos dienraštis *Rīts* šiomis dienomis įsidėjo mažą pastabėlę, kurioje vėl kyšo senoji insinucijos dvasia. *Rīts* džiaugiasi cituodamas vieną iš *Lietuvos Žinių* pastabėlę, girdi, dabar ir lietuviai prisipažįsta, kad jų krepšinio rinktinė 100% lietuviška, nės Ruzgys apsigyvenęs Kaune visam laikui. Supratimo ar noro suprasti dvasia, kaip matome, dar nėra Latvijoje prigijusi. Todėl atrodo, tuščia dar šnekėti apie sportinių santykių atnaujinimą“ — baigia *LA*.

Pirmos tarp miestinės bokso rungtynės vasario mėn. 10 d. Kaune baigėsi Vilniaus pergalė 9:7. Kitą dieną mūsų sostinė susitiko su Šiauliais. Rungtynės baigėsi 8:8.

Ledo ritulio rungtynės tarp Lietuvos ir Estijos baigėsi pastarosios pergale 1:2. Pirmą kartą Lietuvos rinktinėje žaidė vilniečiai. Vilniaus LGSF klubo atstovai Andžejauskas, Stanišauskas, Kelmas.

Paskutinės nepriklausomos Lietuvos dailiojo čiuožymo pirmenybės Vilniuje vasario mėn. 18 d. davė tokias pasekmes: vyrų grupėje nugalėjo V. Ignaitis, moterų — Zeikuvienė, poriniame — Zeikuvienė-Macevičius, jaunių mergaičių T. Klimavičiūtė, ir jaunių berniukų Žalnieraitis.

Kazys Baronas

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

antrašte skelbia „200.000 rally for Independence accross Lithuania“. Korespondentas iš Stockholmo praneša, kad 100.000 minia tą dieną demonstravo Vilniuje, Gedimino aikštėje, ir kad, pagal Sąjūdžio informaciją, 5.000 vyrų išmetė sovietų karinės tarnybos dokumentus. Kad tūkstančiai dalyvavo Vilniaus katedroje pamaldose; kad Kaune V. Landsbergis, Sąjūdžio pirmininkas, kartu su ark. Steponavičium, kalbėjo 100.000 žmonių miniai (turbūt prie atstatytos Laisvės Statulos Karo muziejaus aikštėje). Sąjūdžio atstovė taipogi informavo britų korespondentą, kad po 50 metų Vasario 16 d. yra valdžios paskelbta kaip nepriklausomybės šventė. Vienas iš kalbėtojų pareiškė, kad gal šiais metais lietuviai jau paskutinį kartą švęs šią dieną okupuotame krašte. Toliau korespondentas rašo, kad Lietuva padarė daugiau pažangos nei kitos Respublikos, nes Lietuvos parlamentas pirmas sudarė sąlygas multi-partinei sistemai ir kad Lietuvos Kompartija pirmutinė atsiskyrė nuo Maskvos.

Taip gražiai ir vėl apie mūsų Tėvynę atsiliepia įtakingas britų dienraštis. Turint tai galvoje, man buvo labai nemalonu ir net skaudu skaityti „Europos Lietuvio“ Nr.5 ir 6 p. A. Terlecko taip vadinamą laišką prof. Landsbergiui. Tai, mano manymu, yra skaldymas mūsų tautos pastangų atstatyti Lietuvos Nepriklausomybę. Ko gi kito A. Terleckas norėjo pasiekti? Gi jis, Gotlando saloje, kartu su prof. Lansbergiu LLL vardu pasirašė komunikatą, kuriame pasakytą:

„Visų pasaulio Lietuvių gyvybinis tikslas yra Nepriklausomos Lietuvos Valstybės atkūrimas.“

Jeigu jis tą komunikatą pasirašė nuosirdžiai, tai jis, kaip ir mes visi lietuviai, laisvės siekdami, džiaugiamės, kiek per tokį trumpą laiką Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis yra laimėjęs. Vasario 2 d. tas pats *The Independent* dienraštis tą patvirtina rašydamas:

„Lietuviai, kurie nustato Baltijos valstybių atsiskyrimo tempą, bus taipogi pirmą respubliką, kuri turės multipartitinius rinkimus. Komunistai, kurių dauguma perėjo į atsiskyrimo vėžimą, turės ne tik Sąjūdžio, bet ir kitų grupių kaip *Krikščionių Demokratų*, *Social demokratų* ir *Zaliųjų* pasipriešinimą rinkimuose...“

Žinoma, tai mūsų tauta pasiekė tik todėl, kad prieš porą metų susikūręs Sąjūdis mokojo protingai vesti kovą už Lietuvos laisvę ir Nepriklausomybę.

Gal A. Terleckas yra nusivylęs, kaip tai atrodo iš jo laiško, kad jį tiek iškentėjusį Sovietų kalėjimuose disidentą, Sąjūdis pakankamai neįvertino ir nepakankamai kreipia dėmesio į jo Lietuvos laisvinimo idėjas. Kiek tai liečia A. Terlecko ir kitų mūsų tautiečių disidentų darbus ir kančias, mes visi lietuviškai reiškiamės padėką ir pagarbą, kaip ir tiems tūkstančiams mūsų tautiečių, kurie kentejo ir mirė Sibiro taigose ar kovojo ir mirė Lietuvos miškuose ar kitokiais būdais priešinosi Sovietiniam spaudos režimui. Nors ir atsisivėlgiant į tai, mes turime vieningai patikėti tautos kovą už laisvę tiems, kurie yra tam tinkamiausi ir kurių pastangų dėka, ir su mažaisiomis aukomis, mes greičiausiai galėsime atstatyti Nepriklausomą Lietuvą. Mes tikimės, kad Persitvarkymo Sąjūdis toje kovoje. Neprives Lietuvos prie beprasmių žudynių, kurias matėme kaikiuriose Transkaukazinėse Sovietų respublikose.

Dėl A. Terlecko pažiūrų į Lietuvos kompartiją — aš ypatingos nuomonės neturiu. Kiekvienai tautoje yra įvairių pažiūrų organizacijų. Jeigu lietuvis, partinis komunistas, yra ištikimas Lietuvių tautos idealams, tad tikint į demokratiją, o Nepriklausoma Lietuva turės būti demokratinė valstybė, tokie komunistai galės turėti savo partiją. Tačiau patsidavėliams svetimai valstybei komunistams, mūsų tarpe vietos negalės būti. Stebėdamas britų televizijos programą 4-me kanale pavadintą *Soviet Spring* (sovietų pavasaris), girdėjau ir mačiau A. Čekuolį kalbantį iš Vilniaus už Lietuvos Nepriklausomybę. Nemanau, kad A. Terleckas ar, sakysime, dr. Bobelis būtų geriau Lietuvos Nepriklausomybės reikalą gynę! O gi jis, kiek žinau, priklauso Lietuvos Komunistų partijai?

Aš siūlyčiau Redaktoriui tokių strapsnių kaip A. Terlecko, skaldančių mūsų vieningą kovą už Lietuvos Nepriklausomybę, ateityje nespausdinti.

P.B. Varkala

VOKIETIJOJE

VILNIAUS UNIVERSITETO RĖMĖJŲ DRAUGIJA

Patirtis rodo, kad kuriant bent kokią draugiją reikia atsiminti, kad šis teisinis ir finansinis reguliavimo aktas turi įvykti tik tada, kai jau yra pakankamai žmonių draugijos tikslams siekti.

Taip ir pribrendo reikalus Frankfurte įkurti Vilniaus universiteto rėmėjų draugiją (vol.: Gesellschaft von Freunden und Förderern der Universität Vilnius e.V.). Į Frankfurto Goethe universiteto svečių namų salę, susirinko šių metų vasario 3 dieną daugiau negu pusšimtis Vilniaus universiteto rėmėjų draugijos steigėjų. Pristatant atvykusius į šį susirinkimą, pasirodo, kad idėja remti Vilniaus universitetą yra gana patraukli. Organizatoriai buvo maloniai nustebinti. Susirinkusių tarpe buvo Frankfurto universiteto prezidentas (taip čia vadinamas rektorius) prof. dr. Ring su žmona, prorektorius prof. dr. Schlosser, dar koks dešimt Frankfurto universiteto profesorų, kitų mokslo žmonių bei keletas šio universiteto vokiečių studentų, kurie yra pabuvoję Lietuvoje. Ne vien iš Frankfurto, bet iš daugelio Vokietijos miestų, Šveicarijos, Luksemburgo susirinko mokslo, biznio, profesionalai žmonės, jau ir dabar remiantys draugijos idėją. Jų tarpe ir keliolika Lietuvos išeivių. Bent man buvo malonu šiame forume susipažinti su pirmaisiais Lietuvos studentais, tai germanistiką studijuojančią Dalia Kriaučiūnaite ir ekonomiką Tauru Pajauju, kuriuos čionai atvežė jų stipendijų mecenatas iš Mannheimo. Tai pirmos „kregždės“, tikiuosi, kad jų atsiras ir daugiau, ypač mecenatų. Rėmėjų draugijos vienas iš tikslų yra skatinti mokslininkų ir studentų pasiekimą. Šiame sąryšyje man patiko Vilniaus universiteto prorektorius, šios draugijos iniciatorius prof. dr. Jono Grigonis pasisakymas. „Jeigu mes koki nors, kad ir reikalingą daiktą pirkime, tai jis švies kelis metus, o jeigu kas pastudijuos Vokietijoje, tai švies bent keturiasdešimt metų“. Praktiškai, kaip tvirtina prof. Grigonis, Vilniaus universitetas jokių sunkumų nedaro norintiems studijuoti užsienyje, tik jiems patinami reikia pasirūpinti stipendija, nes universitetas tam lėšų kol kas dar neturi.

O, jeigu galima man tęsti jo mintį dėl lėšų, tai siūlyčiau mūsų išeiviams, vieton perkant Vilniuje kokią nors sovietinę ar importinę mašiną, tuos pinigus investuoti į giminačio mokslą. Už sumą, kurią permoa už automobilius Vilniuje, užtektų kukliai gyvenančiam studentui stipendijos semestriui, o čia nusipirkęs ta pačia nauja mašina galėtų grįžti į namus. Prieš patvirtinant draugijos statutą ir išsirenkant sau valdybą, vicerektorius prof. Grigonis papasakojo trumpai ir dalykiškai apie Vilniaus universitetą. Su Frankfurto Goethes universitetu prasidėjo ryšiai 1979 metais, kai Vilniaus universitetas šventė savo 400 metų sukaktį. Bet profesūros pasikeitimo sutartis buvo pasirašyta 1982 metais, nes Maskva labai trukdė, nes jie tokios sutarties neturėjo. Nepadėjo ir argumentas, kad Vilniaus universitetas pats seniausias Sovietų Sąjungoje. Ryšiai kas metai plėtėsi, nors ir visokių trukdymų buvo. Paskutiniai metai buvo ypač vaisingi, daug mokslininkų galėjo pabuvoti Frankfurte. Per tą dešimtmetį tarp Frankfurto ir Vilniaus universitetų įsivystė savaime daug ryšių. Priėjo reikalus įkurti šią visuomeninę Vilniaus universiteto rėmėjų draugiją. Pasirodo, darbų ir uždavinių didės, norinčių prie tų ryšių plėtojimo prisidėti vis auga, kad ir nario mokesčiu ar kokia nors finansine bei materialine pagalba.

Man, kaip Frankfurte gyvenančiam, teko jau beveik nuo tų ryšių pradžios bendrauti su atvykusiais mokslininkais. Mus frankfurtiečius, kurie bendravome su Lietuvos žmonėmis raudonaisiais apšaukė ar net baisiau, dabar jie tampa Vilniaus universiteto rėmėjais... Draugijos statutas per gerą pusvalandį buvo be daugelio korektūrų priimtas. Jame yra numatytas mokslinis bendradarbiavimas, ruošimas konferencijų, studentų ir mokslininkų pasikeitimas ir visakeriopa pagalba Vilniaus universitetui ir jo institutams bei skatinimas, kad ko daugiau būtų mokinama vokiečių kalba Vilniuje, o lietuvių kalba Vokietijoje.

Draugijos pirmininku išrinktas prof. dr. Christian Winter, pavaduotojais prof. dr. Jonas Grigonis ir dr. Leonas Gudelis. Raštininke — Martina Buntschuh, o kasininku prof. dr. Klaus-Peter Winter. Draugija artimiausiu laiku prisiregistruos Frankfurto teisme, o finansų valdyboj pasirūpins mokesčių atleidimo lengvatų.

R. Šileris

EUROPOS LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN — Lithuanian Weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and Published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT. England
Tel.: 01-727 2470. Telex: 261947 SOS G. FAX: 01-727 3045

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė

Prenumeratos kaina metams: Didžioje Britanijoje — 20 svarų;

Vokietijoje — 77 DM. Visur kitur — 25 sv. (oro paštu).

Vienoj skiltyje įdėto skelbimo kaina 10.00 svarų už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštį kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis.

Redakcija rankraščius taisy ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ar leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

KAS—KADA—KUR?

Kovo 24-25 — DBLS-gos atstovų ir LNBAB-vės akcinių metų susirinkimas Londone.

Balandžio 28/29 — Baltų savaitgalis. (Vietą ir laiką pranešime vėliau).

Gegužės mėn. — DBLS „Gimtinė“ folklorinis ansamblis ir „Lietuva“ tautinių šokių grupė vyks į Lietuvą dalyvauti folklorinių ansamblių šventėje „Skamba, skamba kanklės“.

Gegužės 20-24 — VII-tas Lietuvos gydytojų suvažiavimas. Kreiptis: LGS sekretoriatas, P.O. Box 1011, 233007 Kaunas, Lietuva, USSR.

Birželio 5-29 — Kopenhagoje įvyks Žmogaus teisių konferencija. (EL. nr. 24-2059, 3 psl.).

Liepos 28 — rugpjūčio 4 — 41-ji tradicinė skautų stovykla Lietuvių Sodyboje.

Rugpjūčio 5-12 — 37-ji Europos Lietuvių Studijų Savaitė Einsiedeln, Šveicarijoje.

PAIEŠKOJIMAS

Vydūno Jaunimo Fondas ieško sekančių asmenų: Dikšaičio Kasparo, gyv. Bremeno apyl. ir Čepulevičiaus Broniaus, gyv. Memmingen apyl. Kviečiame minėtus asmenis atsilipti.

Žinantieji jų adresus prašomi pranešti: Vydunas Youth Fund, 3001 W. 59th Street, Chicago, IL 60629, U.S.A.

ATVYKSTA A. ČEKUOLIS

„Gimtojo krašto“ vyr. redaktorius Algimantas Čekuolis kovo 4 dieną atvyks į Londoną. Jis taip yra „Tėviškės“ draugijos atstovas ir Lietuvos TSR liaudies deputatas. 1987 m. spalio 30 Algimantas Čekuolis. Jis taip pat yra ir šokių ansamblių „Vingiu“ lankėsi Lietuvių Namuose Londone.

A. Čekuolis Londone viešės 4 dienas. Jis yra numatęs susitikti su Londono dienraščio „The Independent“ atstovais ir Londono lietuviais.

PADEKA

Sulaukęs 65 metų amžiaus gavau labai daug sveikinimų, vaišių ir dovanų. Būdamas paprastu lietuviu aš žinau, kad aš nesu jų užsitarnavęs. Turiu, tačiau, išreikšti visiems estams, latviams, anglams ir ypatingai mano tautiečiams ir jų organizacijoms, nepamirštant Europos Lietuvių, kurie taip gražiai mane pagerbė, nuoširdžiausi ačiū.

H. Vaineikis

PAMALDOS

Nottingham — kovo 4 d., 11.15 val., Židinyje.

Bradforde — kovo 4 d., 12.30 val.

Eccles — kovo 11 d., 12.30 val.

Coventryje — kovo 4 d., 14 val., Šv. Elzbietoje.

Leamington — kovo 4 d., 16 val., Šv. Petre.

Nottingham — kovo 11 d., 11.15 val., Židinyje.

Corbyje — kovo 11 d., 14 val., Šv. Patricke.

Northampton — kovo 11 d., 18 val. Šv. Lauryne, Craven Str.

Manchesteryje — kovo 25 d., 12.30 val.

ROCHDALEJE

SUSIRINKIMAS

Kovo mėn. 10 d., šeštadienį, 6 val., ukrainiečių klube, 80 Molesworth str., kviečiamas Rochdale Skryriaus narių nepaprastas susirinkimas, kuriame bus renkama nauja valdyba, atstovas į Sąjungos ir N. B-vės akcinių suvažiavimą, ir svarstomi skyriaus reikalai.

Prašome visus narius susirinkime dalyvauti. Tamstų nedalyvavimą skaitysime logine esme, kad skyriaus egzistencija būtų terminuota, reminatis Sąjungos įstatų 69-71.

Skyriaus Valdyba

MANČESTERYJE

DBLS Mančesterio skyriaus valdyba šaukia metinį visuotinį susirinkimą, kuris įvyks kovo 3 d., šeštadienį, 6 val. vakaro MLS klube.

Visus prašome būtinai dalyvauti.

Rengejai

ŠV. KAZIMIERO MINEJIMAS

Kovo 4 d., sekmadienį, 18 val. MLK Bendrija rengia Šv. Kazimiero minėjimą. Paskaitą skaitys VI. Bernatavičius. Bus ir meninė dalis.

Kviečiame visus minėjime gausiai dalyvauti.

MLK Bendrija

STOKE-ON-TRENT

SKYRIAUS SUSIRINKIMAS

DBLS-gos Stoke-on-Trent skyriaus metinis narių susirinkimas įvyks kovo 17 d., 17.00 val., 31 Marina Drive, May Bank, Newcastle, (Puodžiūnų namuose). Bus renkama nauja valdyba ir atstovai į Sąjungos metinį narių suvažiavimą Londone. Nariai prašomi šiame susirinkime dalyvauti.

Stoke-on-Trent skyriaus pirmininkei Br. Puodžiūnienei vasario 26 d. buvo padaryta kojos operacija. Visi lietuviai linki jai greitai pasveikti.

Skyriaus valdyba

BRADFORDE

DBLS SKYRIUS

Kovo 4-tą dieną šaukia metinį narių susirinkimą. Bus renkama nauja valdyba ir atstovai į metinį suvažiavimą Londone. Prašome visus narius dalyvauti. Susirinkimo pradžia 15.00 valandą.

Skyriaus valdyba

LEAMINGTON

A.A. GUSTAVAS BUBLAITIS

Vasario 2 d., Myton-Hospice mirė Gustavas Bublaitis. Gimęs 1925 m. spalio 14 d., Sūdargo apylinkėje, ūkininko šeimoje. Karo metu su vyresniu broliu ir sesute paliko gimtąjį tėviškę ir pasitraukė į Vokietiją. 1947 m. atvyko į Angliją ir apsigyveno Leamingtone. Dirbo žemės ūkyje, o vėliau Coventry mieste plieno liejykloje. Paskutiniu laiku dirbo Leamingtone. Sveikatai pablogėjus, turėjo darbą mesti. 10 metų sirgo sunkia vežio liga. Buvo vedęs anglę. Prieš 15 metų jo vyresnysis brolis žuvo auto-avarijoje.

Liko liūdinti žmona Sheila, sūnus Philip, marčia Sonia, anūkė Julie ir sesutė Ema, kuri dėl blogos sveikatos į laidotuves neatvyko.

Gustas buvo evangelikas. Vasario 8 d., po gedulingų pamaldų St. Mary-Magdalen bažnyčioje, kurias atlaikė vietinis kunigas, velionis buvo palaidotas bažnyčios kapinėse.

Po laidotuvių velionio žmona Sheila ir sūnus Philip dalyvavusius pasikvietė į namus kavutei.

Ilsėkis ramybėje Gustavai! Tebūnie tau lengva Leamingtono žemė.

J. Krisiunas

GERA PROGA

Silto paslauga

Norintieji vykti į Lietuvą, bet neturintieji giminių ar nenorintieji apsistoti viešbutyje, gali atvykti ir apsistoti neribotam laikui privačiame name, 6 kambarių su patogumais, šeimoje. Šeiminkas turi lengvą mašiną ir sutinkas svečius pavažinti po žymesnes Lietuvos vietas. Priimtų ir lietuviškai nekalbančius. Rašyti: P. Valiulis, Panevėžys, Bijūnų 42A. Lithuania, USSR.

SKAUTIŠKUOJU KELIU

PAKELTAS — ATŽYMĖTAS

Lietuvių Skautų Sąjungos Pirmija didžiai įvertinama pasišventimą ir darbą su lietuvišais skautais Europos rajone, vasario 16-sios proga, pakėlė į vyresniškumo:

Vyresnio Skautininko laipsnį s. Steponą Br. Vaitkevičių — Angliją.

Sveikinu pakėlimo proga ir linkiu dar daug metų dirbti skautybės ir Lietuvos gerovei.

v.s. fil. Pertras Molis
LSS Tarybos Pirmininkas

LSB VYRIAUSIO SKAUTININKO ĮSAKYMAS Nr.35

Lietuvių Skautų Brolijos Vyriausią Vadovybę už ypatingai uolų pareigų atlikimą einant „Dr. Vydūno“ skautų vyčių būrelio ir „Aušros“ tunto tuntininkės pavaduotojo pateigas, vasario 16-osios proga, atžymėjo apdovanojo:

Tėvynės Sūnaus Garbės žymeniu ps. Petrą Veršelį — Vokietiją.

Sveikinu brolių Petrą ir dėkoju už įdėtą darbą auklėjant lietuvišką skautišką jaunimą. Linkiu geriausios ateities, ypatingai dabar einant Vasario 16 gimnazijos „Aušros“ tunto tuntininko pareigas.

v.s. Gediminas Deveikis
LSB Vyriausias Skautininkas

Sveikiname mielus brolius: Steponą pakėlimo į vyresniojo skautininko laipsnį ir brolių Petrą — pagerbimo apdovanojimo proga.

LSS Europos Rajono Vadija,
Sesės ir Broliai.

GRAŽUOLĖS LIETUVAITĖS

Šiais metais Lietuvoje „Miss Pasaulis Lietuva“ rinkimai įvyks pirmą kartą Lietuvos istorijoje. Kad šis įvykis praeitų kuo sėkmingiau, Lietuva tikisi, kad išeivijos lietuvaitei gausiai dalyvaus šiame konkurse.

„Audra“ kelionių biuras mielai ėmėsi iniciatyvos padėti šį renginį organizuoti. Šiuo metu iš įvairių kompanijų sudaromos vertingos dovanos, įskaitant, pirmą vietą laimėjusiai lietuvaitei, kelionę aplink pasaulį.

Konkursas Lietuvoje įvyks 1990 m. liepos 10-15 dienomis.

Dėl visų konkurso sąlygų kreiptis į „Audros“ Travel agentūrą, 2100 Bloor St. W., Toronto, Ontario, M6S 1M7, Canada.

Audronė Kairys

„Audra“ travel Corp. pirmininkė

NORI SUSIRAŠINETI

Meno gerbėjų klubas „Lyra“ įsikūręs Kaune, netoli Pažaislio vienuolyno norėtų užmegzti ryšius su D. Britanijos lietuviais. Laukia laišku. Parašiusiems atsiųs naujausių laikraščių, knygų, muzikos įrašų, naujienų iš Lietuvos.

Rašykite šiuo adresu: G. Radzevičius, Kaunas, Klubas „Lyra“, Naglio 4, Lithuania, USSR.

JAUNUOLIAI NORI SUSIRAŠINETI

Renata Armonaitytė
234580 Alytus, Statybininkų 37-76,
Lithuania, USSR

Vytas Zakarka

235400 Šiauliai, Box 63,
Lithuania, USSR

MIŠIOS UŽ LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĘ

„Mes jau turime nepriklausomybę, todėl kazimierinių proga norime pasimelsti, kad ir Jūs lietuviai kuo greičiau atgautumėte savo nepriklausomybę“ pareiškė „EL“ redakcijai gražiai lietuviškai kalbant lenkas Kudrevičius, buvusio Adomo Mickevičiaus draugijos narys Vakarų Londone, Ealinge gyvenantieji lenkai užsakė šv. Mišias už Lietuvą per šv. Kazimiero šventę, sekmadienį, kovo 4 d., 11.30 val., Holy Mary bažnyčioje, 2 Windsor Road, Ealing. Artimiausia požeminė stotis yra Ealing Broadway.

Mišios bus lenkų kalboje, o pamokslas — lenkiškai ir angliškai, jei bus angliškai kalbančių maldininkų. Lietuviai yra maloniai kviečiami Mišiose dalyvauti.

PASAULYJE

Britanijos konsulas Lietuvoje?

Kad patenkinus iš vergijos pasiiluosavusių tautybių norus Rytų Europoje D. Britanija svarsto tuose kraštuose steigti garbės Konsulatus, kurie už mažą sumą atstovautų britų reikalus gyvenamose vietovėse. Garbės konsulai paprastai būna tos tautybės asmenys. Britų užs. reikalų ministerija garbės konsulams moka 1000 sv. per metus ir padengia išlaidas. Ministerijos pareigūnai pareiškė, kad tokius konsulus gal bus galima įsteigti Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje.

Nenori įsileisti amerikiečių kongresmenų į Lietuvą

Sovietų Sąjunga nedavė vizų keturiems Amerikos kongresmenams įvažiuoti į Lietuvą stebėti kovo 24 d. rinkimus. Kongresmenai atvažiavo net iki Berlyno, tikėdami vistiek vizas gauti.

Pirmą kartą Lietuvoje rinkimai buvo slapti ir laisvi, ir be Sąjūdžio ir Komunistų partijos, rinkimuose dalyvavo daug kitų partijų: žalieji, socialdemokratai, krikščionys demokratų ir kt. Komunistai yra suskildę dvi partijas: viena, kuri nori likti Sovietų Sąjungoje ir kurios nariai yra daugiausiai rusai, ir kita Brazausko vadovaujama partija, kurios daug narių priklauso Sąjūdžiui, ir kuri siekia nepriklausomos Lietuvos. Tos partijos vadas yra labai populiarus Lietuvoje ir yra Sąjūdžio remiamas. Jo populiarumas pakilo po to, kai jis Gorbačioviui pasakė, jog Lietuva be nepriklausomybės yra Lietuva be ateities. Jo vadovaujama komunistų partija buvo pirmoji, kuri atsiskyrė nuo bendros Sovietų Sąjungos komunistų partijos.

Čekoslovakijos prezidentas remia Gorbačiova

Čekoslovakijos prezidentas Vaclav Havel, lankydamsis Amerikoje, pasakė reikšmingą kalbą, kuri buvo kongresmenų entuziastiškai sutikta. Jis ragino amerikiečius ir sovietus atsakyti nuo dviejų galingų blokų konfrontacijos, bet kurti taikingų žmonių šeimą. Jis sakė, kad Amerika gali geriausiai padėti Čekoslovakijai ir kitoms Rytų Europos tautoms, paremdama Gorbačiovo kelią į demokratiją.

Gorbačiovas reikalauja daugiau teisių

Michailas Gorbačiovas savo asmenyje yra apėmęs tris svarbiausias vadovaujancias pareigas Sovietų Sąjungoje: komunistų partijos generalinio sekretoriaus, valstybės prezidento ir parlamento pirmininko. Tačiau parlamento narys konstituciniams reikalams Sergej Aleksejev, kad išvengus krašto subyrėjimo, nori iš parlamento išreikalauti Gorbačioviui daugiau teisių. Nors jis ir nepaaiškino kokių teisių jam reikėtų, bet jau kai kurie deputatai prisibijo, kad jų davinys gali kraštą privesti prie diktatūros.

Niekas nesipriešina Vokietijos susivienijimui

Valstybių vadai lenktyniauja vienas su kitu, norėdami įtikti vokiečiams, nes žino, kad susivienijusi Vokietija taps ekonomiškai stipriausia valstybe Europoje ir galės lygintis su Amerika ir Japonija. Kancleris Kohl teigia, kad suvienyta Vokietija bus taiki ir liks Atlanto Pakto nariu. Ne visi su juo sutinka. Sienu klausimas anksčiau ar vėliau turės iškilti. Sienu klausimas daugiau liečia Lenkiją ir Sovietų Sąjungą, kuri taip pat valdo ir Karaliaučius bei Rytprūsius Lietuvos pakrastyje.

Rumunijoje vis dar neramu

Rumunijos vyriausybė, vadovaujama prezidento Iliescu, yra iš visų pusių puolama, nes, sakoma, kad dabartinė vyriausybė, nors pakeitė partijos vardą, sudaro beveik tie patys žmonės, buvę slaptos policijos Securitate tarnautojai, terorizuoją naujai besikuriančių partijų narius.

Antisemitizmas Rusijoje

Maskvoje dar esą apie 200.000 žydų, kurie yra labai susirūpinę besiplečiančiu antisemitizmu Sovietų Sąjungoje. Demonstracijose Leningrade, Kijeve, Charkove, Odesoje ir kitur buvo nešiojami plakatai su užrašu „Žydai kelkites į Izraelį“. Sovietiniai žydai kelia rūpesčio ir Izraelyje. Jei Sovietiniai žydai bus apgyvendinti Izraelio okupuotose srityse, palestiniečiai grasina karu.

Rytų vokiečių baimė

Nugriovus Berlyno sieną vokiečiai iš rytų bėgo į vakarus, kur yra geresnis gyvenimas. Dabar iškilo baimė, nes pabėgę vokiečiai grįžta iš vakarų, kad atsiimtų savo prarastus namus ar kitą turtą. Sugrįžusieji savo namuose randa gyvenančius kitus žmones, kurie yra baimėje, kad atvykusieji jų neišmestų iš gyvenviečių.